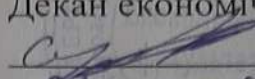

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів і банківської справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
 /Сержанов В.В./
«02» червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

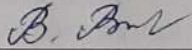
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма	Фінанси і кредит
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «**Фінанси**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **07** **Управління і адміністрування** спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування** освітньої програми **Фінанси і кредит**.

Розробники: Сержанов В.В. д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»;
Костьов'ят Г.І. к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів і банківської справи протокол № 11 від «20» травня 2021 р.

Завідувач кафедри фінансів і банківської справи Варцаба В.І.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету протокол № 6 від «01» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Шуліко А.О.

© Сержанов В.В., Костьов'ят Г.І., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4/6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120/180	3-й	3-й
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 17/16 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 12	5/6 -й	5-й
	Лекції:	
	32/38 год.	24 год.
	Практичні (семінарські):	
	28/34 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: залік/екзамен	Лабораторні:	
	-	-
	Індивідуальні:	
	-	30 год.
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	60/108 год.	238год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Фінанси**» є здобуття студентами основних положень теорії фінансів до обґрунтування напрямів розв'язання фінансових проблем.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК.Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК03.Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК05.Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Фінанси**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітніх програм **Фінанси і кредит, Митна справа та оціночна діяльність**:

ОК 1.14. Макроекономіка

ОК 2.10. Податкова система

ОК 2.11.Фінанси підприємств

ОК 2.12. Страхування

ОК 2.13. Бюджетна система

ВК 2.1 Фінансова інфраструктура

ВК 2.8 Нормативно-правове регулювання у фінансовій сфері

ВК 2.9 Світова економіка

ВК 2.11 Місцеві фінанси

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітніх програм «Фінанси і кредит», «Митна справа та оціночна діяльність» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	ПР01
Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.	ПР03
Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	ПР05
Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	ПР07
Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.	ПР10
Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.	ПР17
Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	ПР18
Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	ПР21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Фінанси»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Пояснити що таке фінанси, пояснити зв'язок фінансів з іншими економічними науками.	ПР01
Охарактеризувати складові світової фінансової системи, які працюють у податковому, правовому полі міжнародного бізнесу.	ПР03
Застосовувати відповідні методи, інструменти та оцінювати фінансовий стан підприємства.	ПР05
Назвати методологічні засади державного регулювання фінансового ринку, визначаючи принципи, форми і методи регулювання.	ПР07
Використовувати спеціалізоване інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінанси, аналізувати оцінку фінансового стану в т.ч. страхової компанії, бюджетних установ, приватних підприємств та ін.	ПР10
Складати звіти, плани, аналізи згідно з програмами базової підготовки та підвищення кваліфікації у відповідних установах.	ПР17
Володіти термінологією з курсу фінансів та використовувати її як професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців.	ПР18
Застосовувати знання законодавства, основних нормативно-правових актів та довідкових матеріалів, чинних стандартів та інших нормативно-розпорядчих документів у професійній діяльності.	ПР21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- тестування;
- обговорення дискусійних питань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студентів з навчальної дисципліни «Фінанси» здійснюється відповідно до графіка.

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні

заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль самостійної роботи;
- контроль за виконання модульних завдань.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить від 0 до 100 балів і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється від 0 до 100 балів.

Оцінювання активності під час аудиторних занять

Систематичність та активність оцінюється за **10-ти бальною шкалою** (0,1,2...10). Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання самостійної роботи

Виконання самостійної роботи студентів полягає в опануванні теоретичного матеріалу дисципліни та виконанні розрахункової роботи. Як засіб контролю застосовується такі форми: усне опитування, участь в обговоренні дискусійних питань, експрес-опитування, тестування, розрахункова робота.

Сумарна кількість балів за виконання самостійної роботи складає **40 балів**.

1. Усне опитування, тестування, участь в обговоренні дискусійних питань, реферати, есе та презентації виконаних завдань та досліджень оцінюються у межах від **0 до 15 балів**.

2. Максимальна кількість балів за виконання розрахункової роботи становить **25 балів**.

Студент, який має здобутки в науковій та дослідній роботі в межах навчальної дисципліни має право бути звільненим від виконання передбачених робочою програмою видів самостійної роботи з отриманням додаткових балів, зокрема:

30 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових та студентських робіт міжнародного та всеукраїнського рівня, автор (співавтор) статті у фаховому виданні;

15 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових студентських робіт регіонального рівня, автор (співавтор) статті, тез;

5 балів: призер університетських предметних олімпіад, конкурсів наукових студентських робіт, учасник науково-практичних конференцій різних рівнів тощо.

Оцінювання модульних завдань

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 50 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Студент, який у результаті поточного оцінювання отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Якщо студент хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він повинен складати екзамен.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані здавати екзамен з дисципліни. У разі, коли відповідь студента під час іспиту оцінена менш ніж 60 балів, вінотримує незадовільну підсумкову оцінку.

Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Незалежно від того, чи студент складає екзамен у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на екзамені, тобто, виходячи із 100 балів (результати поточного контролю не враховуються), але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Змістовий модуль №1

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота 1	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	15	15	10		

T1, T2 ... – теми

Змістовий модуль №2

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота 2	Сума
T5	T6	T7	T8	50	100
15	10	15	10		

T5, T6 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Змістовий модуль №3

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота 3	Сума
T9	T10	T11	T12	50	100
10	10	15	15		

T9, T10 ... – теми

Змістовий модуль №4

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота 4	Сума
T13	T14	T15	50	100
15	15	20		

T12, T14 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	50	4	50	4	50	3	50
Доповіді згідно переліку індивідуальних завдань	-	-	-	-	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	1	50	1	50
Разом		100		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання курсової роботи

Під час захисту курсової роботи студент повинен продемонструвати знання основних понять, термінів з досліджуваної теми, основних положень нормативних і законодавчих актів, що стосуються сфери діяльності об'єкта дослідження, вміння чітко викладати думку, використовувати ілюстративний матеріал, аргументовано відповідати на питання.

За своїм характером захист курсової роботи є доповіддю, що відбувається з дотриманням навчальної етики. У доповіді студент повинен відобразити ключові питання:

- актуальність теми курсової роботи;
- структуру роботи;
- об'єкт, предмет і методи дослідження, які використовувались при написанні;
- стан й економічні показники діяльності об'єкта дослідження;
- зміст запропонованих заходів.

Оцінювання курсової роботи відбувається під час співбесіди комісії та студента. Процедура захисту є відкритою. Після закінчення доповіді студент має коротко, але вичерпно відповісти на запитання членів комісії. На захист курсового проекту відводиться 10-15 хвилин на одну особу.

На основі оцінки наукового керівника, доповіді студента та його відповідей на поставлені запитання студенту виставляють диференційовану оцінку. Результат захисту курсової роботи оцінюється за кредитно-модульною системою. При визначенні оцінки роботи береться до уваги рівень підготовки студента, обсяг та якість курсової роботи, змістовність доповіді та відповідей на запитання членів комісії, якість оформлення роботи, а також відгук керівника.

Шкала оцінювання курсової роботи

Шкала ЄКТС	Диференційована шкала	Мін. бал -Макс. бал
A	відмінно	90-100
B	добре	82-89
C		74-81
D	задовільно	64-73
E		60-63
FX	незадовільно	35-59
F		0-34

Оцінка «ВІДМІННО» виставляється студенту, який виконав глибоке і системне самостійне дослідження з теми курсового проєкту, вільно володіє матеріалом, знайомий з наведеною в роботі літературою, досконало володіє навичками необхідних розрахунків, грамотно і логічно викладає матеріал, дає змістовні і аргументовані відповіді на запитання.

Оцінка «ДОБРЕ» виставляється студенту, який показав повне знання матеріалу роботи, засвоїв основну літературу з теми дослідження, володіє практичними навичками, розуміє причини динаміки аналізованих явищ, але при відповіді допускає деякі неточності.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу роботи в обмеженому обсязі, але достатньому для розуміння основних питань досліджуваної проблематики, слабо пов'язує теоретичні знання з практикою, доповідь і відповіді будує непослідовно. Допущені помилки у відповідях і в розрахунках студент може виправити під керівництвом викладача.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» виставляється, коли студент поверхнево знає основний матеріал роботи, допускає грубі помилки у відповідях і в розрахунках, не може обґрунтувати свою доповідь та не може пояснити доцільність запропонованих рішень.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Незалежно від того, чи студент складає екзамен у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки екзамен відбувається у вигляді письмової роботи. У визначений деканатом термін здійснюється підсумковий контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 100 балів**, але при цьому виставлена підсумкова оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Екзамен оцінюється за 100-бальною шкалою, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ЄКТС.

Залік оцінюється за 100-бальною шкалою, не диференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	не диференційована
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів, їх функції і роль

1. Історичні передумови виникнення і розвиток фінансів.
2. Фінанси як вартісна категорія. Зв'язок фінансів з грошима. Функції фінансів.
3. Роль фінансів у регулюванні економіки держави в сучасних умовах.
4. Об'єктивне і суб'єктивне у фінансах, їх співвідношення.
5. Фінанси і фінансова система як об'єктивно існуюча реальність.
6. Вплив фінансів на суспільне виробництво та їх роль у ринковій економіці.
7. Соціально-економічна сутність та функції фінансів.

Тема 2. Фінансове право і фінансова політика

1. Сутність та завдання фінансової політики.
2. Фінансовий механізм: сутність, зміст, структура, характеристика окремих ланок.
3. Предмет фінансового права та методи фінансово-правового регулювання.
4. Роль фінансових важелів в регулюванні соціально-економічних процесів.
5. Зміст, форми і методи фінансового контролю.
6. Правові засади фінансових відносин. Фінансовий механізм.

Тема 3. Фінансова система держави

1. Фінансова система України: поняття, структура та загальна характеристика її сфер і ланок.
2. Організаційні основи функціонування фінансової системи України.
3. Сутність та складові елементи фінансового механізму.
4. Зміст і принципи фінансового планування.
5. Фінансовий контроль: зміст, принципи та види.

Тема 4. Податкова система і податкова політика

1. Економічна сутність податків та їх характерні ознаки.
2. Елементи системи оподаткування.
3. Класифікація податків.
4. Податкова політика та податкова система в Україні.
5. Характеристика основних податків податкової системи України.
6. Прибуткове оподаткування як основна сучасна форма прямого оподаткування.
7. Перекладання податків: сутність і напрями.
8. Проблеми співвідношення прямого і непрямого оподаткування (структура податкової системи).
9. Проблеми вимірювання податкового навантаження.
10. Податковий борг в Україні: причини виникнення, соціально-економічні наслідки та шляхи його зменшення.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

1. Сутність, значення та функції державного бюджету.
2. Бюджетний устрій та бюджетна система України.
3. Бюджетний процес в Україні.
4. Характеристика бюджетного устрою і бюджетної системи зарубіжних країн.
4. Принципи і форми бюджетного фінансування.
5. Бюджетний дефіцит і його вплив на розвиток економіки.
6. Перспективи удосконалення програмно-цільового методу бюджетного планування в Україні.
8. Закордонний досвід використання бюджетних трансфертів.

Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету.

1. Економічна природа та класифікація доходів бюджетів.
2. Склад доходів Державного бюджету України.
3. Економічна природа та класифікація видатків Державного бюджету.
4. Бюджетне фінансування видатків, його принципи, форми і методи.
5. Склад видатків Державного бюджету. Таємні видатки.
6. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.
7. Економічна природа та джерела покриття бюджетного дефіциту.
8. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави.
9. Сутність і складові фінансової безпеки держави.
10. Види загроз фінансовій безпеці держави.
11. Система показників оцінки фінансової безпеки держави.

Тема 7. Державний кредит та державний борг

1. Економічна сутність і роль державного кредиту.
2. Форми державного кредиту.
3. Класифікація державних позик і джерела їх погашення.
4. Державний борг, його формування і обслуговування.
5. Управління державним боргом.
6. Проблеми покриття внутрішнього і зовнішнього боргу в Україні.
7. Зовнішні запозичення в системі чинників економічного розвитку України.

Тема 8. Місцеві фінанси

1. Місцеві фінанси, їх суть і значення в економічному розвитку регіонів.
2. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки.
3. Збалансування місцевих бюджетів.
4. Основні проблеми формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів.
5. Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні місцевих бюджетів.
6. Формування регіональних бюджетів в зарубіжних країнах.
7. Закордонний досвід використання бюджетних трансфертів.
8. Сучасні проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

Модуль 2

Змістовий модуль 3

Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди

1. Загальна характеристика державних цільових фондів.
2. Особливості формування та сутність фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
3. Сутність та значення фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
4. Загальна характеристика фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
5. Особливості формування фонду Пенсійного страхування.

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання

1. Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія.
2. Вплив організаційно-правових форм підприємств на формування і використання грошових надходжень.
3. Доходи і витрати суб'єктів господарювання.
4. Рентабельність як фінансово-економічний показник оцінки роботи підприємства.
5. Проблеми реформування і збільшення власних оборотних коштів і покращення фінансового стану підприємства в умовах ринку.
6. Механізм реалізації фінансового менеджменту.
7. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.
8. Інформаційна база та методологія прийняття управлінських рішень.
9. Операційний лівередж.
10. Фінансовий лівередж.

Тема 11. Фінанси населення

1. Сутність, функції та фінансові ресурси домогосподарств.
2. Доходи та витрати домогосподарств. Інвестиційна діяльність.
3. Прожитковий мінімум: поняття, сутність та показники нарахування.
4. Фінанси домогосподарств в зарубіжних країнах.
5. Ощадна активність домогосподарств у сучасних умовах.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок

1. Сутність і особливості страхування в системі фінансових відносин. Функції страхування.
2. Класифікація страхування.
3. Форми організації фондів страхового захисту.
4. Страховий ринок: поняття, суб'єкти, інфраструктура.
5. Соціальне страхування у контексті соціальних гарантій населенню.
6. Стан розвитку страхового ринку в Україні на сучасному етапі.
7. Екологічне страхування в Україні: необхідність запровадження та перспективи розвитку.
8. Зарубіжна практика страхування.

Змістовий модуль 4

Тема 13. Фінансовий ринок

1. Економічна сутність фінансового ринку та його структура.
2. Класифікація фінансових ринків.
3. Інструменти фінансового ринку.
4. Фінансові інститути як фінансові посередники.
5. Іноземні інвестори на вітчизняному фондовому ринку.
6. Роль фінансового ринку в поширенні світових фінансових криз.
7. Кредитування реального сектору економіки в Україні.
8. Діяльність зарубіжних фондових бірж.
9. Фінансові посередники на ринку цінних паперів.

Тема 14. Міжнародні фінанси

1. Сутність і призначення міжнародних фінансів.
2. Міжнародні фінансові організації і міжнародні фінансові інституції.
3. Міжнародний фінансовий ринок.
4. Перспективи інтеграції України до Європейського валютного Союзу.
5. Адаптація економічної політики країни до вимог ЄС.
6. Світові тенденції та їх вплив на фінансову систему України.
7. Механізми державного стимулювання розвитку підприємств реального сектора економіки в контексті реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

1. Особливості функціонування фінансових систем країн, що розвиваються.
2. Особливості фінансової системи США, її функціонування на сучасному етапі.
3. Фінансова система Великобританії, її склад і механізм функціонування.
4. Фінансовий ринок Китаю: сучасний стан та потенціал розвитку.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самост. роб.		лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самост. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів, їх функції і роль	7/11	2/2	1/2	-	-	4/7	16	1	-	-	-	15
Тема 2. Фінансове право і фінансова політика	7/12	2/3	1/2	-	-	4/7	18	2	1	-	-	15
Тема 3. Фінансова система держави	7/11	2/2	1/2	-	-	4/7	16	1	-	-	-	15
Тема 4. Податкова система і податкова політика	8/12	2/3	2/2	-	-	4/7	21	2	1	-	-	18
Модульна контрольна робота 1	1/1	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Бюджет і бюджетна система	7/11	2/2	1/2	-	-	4/7	16	1	-	-	-	15
Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету	9/13	2/3	2/2	-	-	5/8	18	2	1	-	-	15
Тема 7. Державний кредит та державний борг	9/12	2/3	2/2	-	-	5/7	36	2	1	-	15	18
Тема 8. Місцеві фінанси	7/11	2/2	1/2	-	-	4/7	17	1	1	-	-	15
Модульна контрольна робота 2	1/1	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 1	63/84	16/18	13/16	-	-	34/50	141	11	4	-	15	111
Змістовий модуль 2												
Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	7/11	2/2	2/2	-	-	3/7	18	1	-	-	-	17
Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	9/14	3/4	2/2	-	-	4/8	18	2	1	-	-	15
Тема 11. Фінанси населення	6/11	2/2	1/2	-	-	3/7	17	2	-	-	-	15
Тема 12. Страхування. Страховий ринок	8/11	2/2	2/2	-	-	4/7	31	1	-	-	15	15
Модульна контрольна робота 3	1/1	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Фінансовий ринок	9/13	3/3	2/2	-	-	4/8	23	2	1	-	-	20
Тема 14. Міжнародні фінанси	8/12	2/3	2/2	-	-	4/7	17	2	-	-	-	15
Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	8/11	2/2	2/2	-	-	4/7	18	2	1	-	-	15
Модульна контрольна робота 4	1/1	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	57/96	16/20	15/18	-	-	26/58	159	13	4	-	15	127
Усього годин	120/180	32/38	28/34	-	-	60/108	300	24	8	-	30	238

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів, їх функції і роль	1/2	-
2	Тема 2. Фінансове право і фінансова політика	1/2	1
3	Тема 3. Фінансова система держави	1/2	-
4	Тема 4. Податкова система і податкова політика	2/2	1
5	Модульна контрольна робота №1	1/1	-
6	Тема 5. Бюджет і бюджетна система	1/2	-
7	Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету	2/2	1
8	Тема 7. Державний кредит та державний борг	2/2	1
9	Тема 8. Місцеві фінанси	1/2	1
10	Модульна контрольна робота №2	1/1	-
11	Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	2/2	-
12	Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	2/2	1
13	Тема 11. Фінанси населення	1/2	-
14	Тема 12. Страхування. Страховий ринок	2/2	-
15	Модульна контрольна робота №3	1/1	
16	Тема 13. Фінансовий ринок	2/2	1
17	Тема 14. Міжнародні фінанси	2/2	-
18	Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	2/2	1
19	Модульна контрольна робота №4	1/1	-
Разом		28/ 34	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів, їх функції і роль	4/7	15
2	Тема 2. Фінансове право і фінансова політика	4/7	15
3	Тема 3. Фінансова система держави	4/7	15
4	Тема 4. Податкова система і податкова політика	4/7	18
5	Тема 5. Бюджет і бюджетна система	4/7	15
6	Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету	5/8	15
7	Тема 7. Державний кредит та державний борг	5/7	18
8	Тема 8. Місцеві фінанси	4/7	15
9	Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	3/7	17
10	Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	4/8	15
11	Тема 11. Фінанси населення	3/7	15
12	Тема 12. Страхування. Страховий ринок	4/7	15
13	Тема 13. Фінансовий ринок	4/8	20
14	Тема 14. Міжнародні фінанси	4/7	15
15	Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	4/7	15
Разом		60/108	238

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Фінанси»:

- Комп'ютерний клас з базовим системним програмним забезпеченням, з пакетом програмних засобів офісного призначення, з пакетом програм для статистичної обробки інформації (EXCEL, STATISTICA та інші) та необмеженим відкритим доступом до Інтернет-мережі.
- Комплект мультимедійного обладнання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

1. Конституція України. - К.: Преса України, 1997. - Ст. 85, 95, 96, 97, 98, 116, 119.
2. Закон України «Про банки та банківську діяльність» № 2121 – III від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>
3. Закон України «Про валюту і валютні операції» 2473-VIII від 21.06.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov>
4. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» №2664-111 від 12.07.2001 р.
6. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : Постанова Правління НБУ № 22 від 21.01.2004 р.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
8. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова Правління НБУ № 492 від 12.11.2003р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
9. Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України : Затверджено Постановою Правління НБУ № 91 від 16.03.2006 р. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0312-06>

Підручники та навчальні посібники, монографії та наукові публікації

1. Аранчій. В. І., Дроботя Я. А. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2019. 128 с.
2. Безкровний О.В., Аранчій В.І., Лихопій В.І. Соціальне страхування: навч. посіб. [О.В. Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2016. 219 с.
3. Бедринець М.Д. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / М.Д. Бедринець, Л.П. Довгань. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
4. Бігдан І.А., Лачкова Л.І., Лачкова В.М., Жилякова О.В. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник. Х.:ХДУХТ, 2017. 197 с.
5. Близнюк О.П., Іванюта О. М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спец. 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування. 2 вид., доп. і перероб. Харків: ХДУХТ, 2017. 255с.
6. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підруч. К.: Знання, 2008. 582 с.

7. Булатова О. В., Марена Т. В. Міжнародні фінанси : навч. посібн. Маріуполь : МДУ, 2013. 504 с.
8. Глущенко О. В. Фінансові ресурси домогосподарств як складова частина фонду національного добробуту України. Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2016. Том 24. № 1. С. 122-132.
9. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні фінанси: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 528 с.
10. Дема Д.І., Віленчук О.М., Дем'янюк І.В. Страхові послуги: навч. посібник: за заг. ред. Д. І. Деми. [3-тє вид., стереотипне]. К.: Алерта 2017. 526 с.
11. Дема Д.І., Дорохова Л.М., Віленчук О.М. [та ін.] Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
12. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств: Сучасна парадигма та доміанти розвитку: Монографія - К., 2010. – 320с.
13. Кремень О. І., Кремень В. М.. Фінанси. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2018. 416 с.
14. Михальчинець Г. Т. Інфраструктура фінансового ринку України: основні тенденції розвитку. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. Випуск 2(10), 2018. С. 28-34.
15. Ніколаєва О.М. Місцеві фінанси. –К, ЦУЛ, 2013 – 354с.
16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/ Н.О.Слободянюк. // Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред. Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.
17. Федосов В.М. Бюджетна система. К, ЦУЛ, 2012. – 871с.
18. Финансовая система Китая. Учебник. Под ред. Иванова В.В., Покровской Н.В. Издательство Проспект, 2020. – 352 с.
19. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
20. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. К., 2013. 375 с.
21. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 382 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна служба статистики України - www.ukrstat.gov.ua
2. Державна фіскальна служба України - <http://sfs.gov.ua/>
3. Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України - www.me.gov.ua
5. Міністерство фінансів України - www.minfin.gov.ua/
6. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг - nfp.gov.ua